

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 662/2016-46

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 7. decembra 2016 v senáte zloženom z predsedu Milana Lalička, sudkyne Marianny Mochnáčovej a sudcu Petra Brňáka prerokoval prijatú sťažnosť maloletého [REDACTED], zastúpeného matkou [REDACTED], a [REDACTED], obaja bytom [REDACTED], zastúpených advokátkou JUDr. Ivetou Rajtákovou, Štúrova 20, Košice, vo veci namietaného porušenia ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a namietaného porušenia práva maloletého [REDACTED] na životnú úroveň nevyhnutnú pre jeho telesný, duševný, duchovný, mravný a sociálny rozvoj podľa čl. 27 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 11 P 18/2009 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo maloletého [REDACTED] a [REDACTED] na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru

o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 11 P 18/2009 porušené bolo.

2. Maloletému [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] priznáva finančné zadostučinenie každému v sume po 1 000 € (slovom tisíc eur), ktoré je Okresný súd Košice I povinný zaplatiť im do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Okresný súd Košice I je povinný uhradiť maloletému [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] trovy právneho zastúpenia v sume 384,38 € (slovom tristoosemdesiatštyri eur a tridsaťosem centov) na účet ich právnej zástupkyne JUDr. Ivety Rajtákovéj, Štúrova 20, Košice, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Sťažnosti maloletého [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] vo zvyšnej časti nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 2. augusta 2016 doručená sťažnosť maloletého [REDAKOVANÉ] (ďalej len „maloletý sťažovateľ“), zastúpeného matkou [REDAKOVANÉ], a [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“; spolu len „sťažovatelia“), vo veci namietaného porušenia ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a namietaného porušenia práva maloletého sťažovateľa na životnú úroveň nevyhnutnú pre jeho telesný, duševný, duchovný, mravný a sociálny rozvoj podľa čl. 27 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa postupom Okresného súdu Košice I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 11 P 18/2009.

2. Sťažovatelia v sťažnosti opísali priebeh namietaného konania o úpravu práv a povinností rodičov k maloletému sťažovateľovi, teda sťažovateľky ako matky a [REDACTED] ako otca. Uviedli, že konanie sa začalo na návrh sťažovateľky ešte v apríli 2009 a dosiaľ nie je právoplatne skončené v časti o určenie výživného zo strany otca. Osobitne zdôraznili, že už viac ako 4 roky je predmetom konania len určenie výšky výživného zo strany otca maloletého sťažovateľa, pričom dôsledkom toho, že okresný súd o výživnom dosiaľ právoplatne meritórne nerozhodol, má za následok, že otec prispieva na výživu len sumou určenou predbežným opatrením okresného súdu z 28. apríla 2009 vo výške 150 € mesačne, ktorá nezodpovedá skutočným potrebám maloletého sťažovateľa a možnostiam jeho otca.

3. Sťažovatelia okrem iného uviedli: *„So zreteľom na skutočnosť, že otec mal. dieťaťa je španielskym občanom, a listiny preukazujúce jeho možnosti a schopnosti, majetkové pomery a príjmy predkladá v španielskom jazyku a je potrebné zabezpečiť ich preklad do slovenského jazyka, možno túto okolnosť považovať za takú, ktorá môže ovplyvňovať rýchlosť postupu súdu. Rozhodne však nemôže ospravedlniť skutočnosť, že konanie, ktoré začalo pred viac než 7 rokmi nie je doposiaľ právoplatne skončené a osobitne skutočnosť, že od júna 2012, kedy došlo k zrušeniu prvého rozsudku prvostupňového súdu vo výrokoch o výživnom, súd za viac než 5 rokov v tejto veci nerozhodol. Navyše, otec mal. dieťaťa je v konaní zastúpený právnym zástupcom so sídlom advokátskej kancelárie v Košiciach, takže doručovanie písomností v konaní nespôsobuje žiadne komplikácie, ktoré by mohli prispieť k predĺženiu konania.“*

4. Ďalej sťažovatelia uviedli: *„Celková doba konania prevyšujúca 7 rokov je nezdôvodniteľná, neakceptovateľná a neospravedlniteľná a znamená nielen zásah do práv sťažovateľov na prerokovanie veci v primeranej lehote a na konanie bez zbytočných prietáhov, ale aj do práva sťažovateľa v prvom rade na zabezpečenie takej životnej úrovne, ktorá je nevyhnutná pre jeho rozvoj. Čas 7 rokov, počas ktorých otec sťažovateľa v prvom rade prispieva na výživu mal. sťažovateľa len v nevyhnutnom rozsahu, znamená zásah do označeného práva sťažovateľa v prvom rade, ktorého dôsledky už nebude možné*

v budúcnosti napraviť, keďže sťažovateľ musel prežiť uvedených 7 rokov v stav, keď svoje potreby mohol uspokojovať nie na potrebnej a primeranej úrovni, ale len na nevyhnutnej, obmedzovanej rovnakým rozsahom plnenia vyživovacej povinnosti zo strany otca.“

5. Sťažovatelia navrhli, aby ústavný súd o ich sťažnosti rozhodol nálezom, ktorým vysloví porušenie nimi označených práv postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 11 P 18/2009, prikáže okresnému súdu vo veci konať bez prietáhov a zakáže mu pokračovať v porušovaní označených práv sťažovateľov, prizná im finančné zadost'učinenie, a to maloletému sťažovateľovi v sume 5 000 € a sťažovateľke v sume 4 000 €, ako aj náhradu trov konania.

6. Ústavný súd uznesením č. k. I. ÚS 662/2016-23 z 9. novembra 2016 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) sťažnosť sťažovateľov na ďalšie konanie.

7. Na základe výzvy ústavného súdu sa k sťažnosti vyjadril okresný súd listom sp. zn. 1 Spr.V/543/2016 z 28. novembra 2016, v ktorom predložil chronológiu úkonov okresného súdu v namietanom konaní, z ktorej vyplýva, že 19. októbra 2016 okresný súd vo veci meritórne rozhodol, a uviedol:

„Po právnej stránke prejednávaná vec tvorí štandardnú súčasť vecí prejednávaných prvostupňovým súdom. Po skutkovej stránke vec javí znaky zložitosti, nakoľko odporca je štátnym občanom Španielskeho kráľovstva. Všetky listiny vyhotovené súdom, resp. predložené účastníčkou musel súd prekladať do španielskeho jazyka a rovnako aj listinné dôkazy predkladané odporcom z jazyka španielskeho do jazyka slovenského.

K predĺženiu konania prispeli aj samotní účastníci, ktorí podali štyri krát návrh na nariadenie predbežného opatrenia, o ktorom musel súd rozhodnúť a v dôsledku podaných odvolaní bol spis po každom predkladaný na rozhodnutie Krajskému súdu v Košiciach. Vo veci bolo nariadené aj znalecké dokazovanie a po každom odročení pojednávania musel súd zisťovať príjmy účastníkov za uplynulé časové obdobie.

Na žiadosť matky, alebo aj oboch účastníkov, bolo šesť krát nariadené pojednávanie zrušené.

Na základe vyššie uvedeného som dospel k záveru, že súd vo veci v rámci objektívnych možností, konal plynulo. Vo veci doposiaľ dva krát meritórne rozhodol. Preto sťažnosť účastníkov konania hodnotím ako nedôvodnú a nesúhlasím, aby im bolo priznané akékoľvek finančné zadosťučinenie.“

8. Podaním doručeným ústavnému súdu 5. decembra 2016 sťažovatelia prostredníctvom svojej právnej zástupkyne v reakcii na vyjadrenie okresného súdu zotrvali na dôvodnosti svojej sťažnosti.

9. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde vo veci sťažnosti sťažovateľov upustil od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa so stanoviskami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci. V dôsledku toho senát predmetnú sťažnosť prerokoval na svojom zasadnutí bez prítomnosti účastníkov, ich zástupcov a verejnosti len na základe písomne podaných stanovísk účastníkov a obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu.

II.

10. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

11. Sťažovatelia sa sťažnosťou domáhali vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov, ako aj porušenia čl. 6 ods. 1 dohovoru,

podľa ktorého každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

12. Sťažovatelia zároveň namietali aj porušenie práva maloletého sťažovateľa na životnú úroveň nevyhnutnú pre jeho telesný, duševný, duchovný, mravný a sociálny rozvoj podľa čl. 27 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa, podľa ktorého štáty, ktoré sú zmluvnými stranami tohto dohovoru, uznávajú právo dieťaťa na životnú úroveň potrebnú pre jeho telesný, duševný, mravný a sociálny rozvoj.

13. Ústavný súd si pri výklade práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote. Z uvedeného dôvodu nemožno v obsahu týchto práv vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 55/98, I. ÚS 28/01, I. ÚS 20/02).

14. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (rovnako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak, ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04).

15. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

16. Táto povinnosť súdu a sudcu vyplývala do 30. júna 2016 z ustanovení Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý bol s účinnosťou od 1. júla 2016

zrušený a počnúc týmto dňom je úprava civilného sporového, civilného mimosporového a správneho súdneho konania predmetom Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“), Civilného mimosporového poriadku (ďalej aj „CMP“) a Správneho súdneho poriadku (ďalej aj „SSP“).

17. Povinnosť súdu a sudcu konať bez prietáhov podľa právnej úpravy účinnej do 30. júna 2016 vyplývala z § 6 OSP, ktorý súdu prikazoval, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupoval tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prerokovaná a rozhodnutá. Ako aj z § 117 ods. 1 OSP, podľa ktorého bol sudca povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov a z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje, predseda senátu alebo samosudca spravidla oznámi deň, kedy sa bude konať nové pojednávanie.

18. Povinnosť súdu a sudcu konať bez prietáhov podľa právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016 je *expresis verbis* zakotvená ako základný princíp civilného sporového konania v čl. 17 CSP a čl. 12 CMP, podľa ktorých súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu (podľa CSP), resp. účastníkov konania (podľa CMP) a iných osôb, pričom v zmysle § 5 SSP sa okrem iných týmto základným princípom civilného sporového konania spravuje aj konanie pred správnym súdom. Tento základný princíp konania je premietnutý do ďalších ustanovení Civilného sporového poriadku, Civilného mimosporového poriadku a Správneho súdneho poriadku so zohľadnením osobitostí jednotlivých druhov konaní tvoriacich predmet úpravy týchto poriadkov.

19. Napríklad povinnosť súdu konať bez prietáhov vyplýva z § 157 ods. 1 CSP, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania, z ustanovení § 153

CSP o sudcovskej koncentrácii konania, ďalej z ustanovení § 168 – § 172 CSP o predbežnom prejednaní sporu a následkoch neprítomnosti strán, aj z § 179 ods. 1, podľa ktorého pojednávanie vedie súd tak, aby sa mohlo rozhodnúť spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania a účel tohto zákona, alebo § 183 ods. 1 prvú vetu, podľa ktorej pojednávanie sa môže odročiť len z dôležitých dôvodov.

20. Podľa § 2 ods. 1 CMP na konania podľa tohto zákona (pozn. civilné mimosporové konania) sa použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku, ak tento zákon neustanovuje inak. Povinnosť súdu konať v civilnom mimosporovom konaní bez prietáhov je vyjadrená napr. aj v § 30 CMP, podľa ktorého po začatí konania postupuje súd v súčinnosti s ostatnými subjektmi konania tak, aby bola vec v čo najkratšom čase prejednaná a rozhodnutá, ďalej v § 31 CMP, podľa ktorého súd pokračuje v konaní, aj keď sú účastníci nečinní, ale aj v ustanovení § 34 CMP o vylúčení aplikácie okrem iných ustanovení Civilného sporového poriadku o koncentrácii konania (vrátane sudcovskej koncentracie konania).

21. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, IV. ÚS 99/07) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna, faktická, prípadne procesná zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou ESĽP ústavný súd v rámci prvého kritéria prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľov.

22. Pokiaľ ide o kritérium právna a faktická zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že predmet posudzovaného konania (úprava práv a povinností rodičov k maloletému dieťaťu) nie je možné hodnotiť po právnej stránke ako zložitý. Po faktickej stránke sa vec javí ako čiastočne zložitá vzhľadom na potrebu vykonania znaleckého dokazovania (k majetkovým pomerom otca maloletého sťažovateľa), ako aj vzhľadom na potrebu

zabezpečovania prekladov listín do španielskeho jazyka v spojení so všetkými s tým súvisiacimi úkonmi (z dôvodu španielskeho občianstva a jazykových znalostí otca maloletého sťažovateľa), ktoré mali nesporne a nutne vplyv na celkovú dĺžku namietaného konania bez zavinenia konajúceho súdu. Na celkovú dĺžku konania vzhľadom na faktickú zložitosť veci malo vplyv aj súbežne s namietaným konaním prebiehajúce rozvodové konanie rodičov maloletého sťažovateľa (začaté taktiež v roku 2009), v ktorom bolo nariadené znalecké dokazovanie k posúdeniu skutočností rozhodných aj v namietanom konaní.

23. Správanie účastníkov konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu označených práv sťažovateľov. Ústavný súd akceptuje tvrdenie okresného súdu, že k celkovej dĺžke konania v merite veci objektívne *„prispeli aj samotní účastníci, ktorí podali štyri krát návrh na nariadenie predbežného opatrenia, o ktorom musel súd rozhodnúť a v dôsledku podaných odvolaní bol spis po každom predkladaný na rozhodnutie Krajskému súdu v Košiciach“*, hoci takéto správanie účastníkov bolo realizáciou ich procesných práv, a preto nie je možné uvedené pripisovať na ich ťarchu. Pokiaľ však ide o zrušenie termínov niekoľkých pojednávaní z dôvodov na strane sťažovateľov, čo taktiež prispelo k dĺžke konania, v uvedenom už je nutné ustáliť ich zavinenie.

24. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotil, či v uvedenom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, bol postup okresného súdu v predmetnej veci. Ústavný súd zistil priebeh namietaného súdneho konania z predloženého súdneho spisu zhodne s opisom chronológie úkonov okresného súdu v jeho vyjadrení k sťažnosti.

25. Namietané konanie vedené okresným súdom sa začalo 22. apríla 2009 doručením návrhu sťažovateľky na úpravu práv a povinností rodičov k maloletému sťažovateľovi. Súčasne s návrhom vo veci samej bol okresnému súdu doručený aj návrh sťažovateľky na predbežnú úpravu pomerov, a to nariadením predbežného opatrenia o zverení maloletého do osobnej starostlivosti matky a uložení povinnosti otcovi prispievať na jeho výživu sumou 500 € mesačne.

26. Okresný súd v apríli 2009 „začal s prípravou pojednávania a odoslal účastníkom konania výzvy a poučenia podľa § 114 Občianskeho súdneho poriadku a ustanovil kolízneho opatrovníka maloletému [REDACTED]“, uznesením z 28. apríla 2009 rozhodol o návrhu sťažovateľky na predbežnú úpravu pomerov tak, že zveril maloletého sťažovateľa do osobnej starostlivosti matky a uložil povinnosť otcovi prispievať na jeho výživu sumou 150 € mesačne, a to až do právoplatného rozhodnutia vo veci samej, uznesením z 29. apríla 2009 pribral do konania prekladateľku pre účely prekladu písomností z jazyka slovenského do jazyka španielskeho, uznesením zo 6. júla 2009 v spojení s uznesením z 26. augusta 2009 rozhodol o odmene prekladateľky. V nadväznosti na oznámenie Centra pre medzinárodnoprávnu ochranu detí a mládeže zo septembra 2009 okresný súd dopytom na Okresnom súde Bratislava I zistil, že na tomto súde sa nevedie konanie o návrat maloletého sťažovateľa do krajiny jeho obvyklého pobytu na návrh otca. Okresný súd následne zisťoval príjmy oboch rodičov maloletého sťažovateľa.

27. Otec maloletého sťažovateľa 12. januára 2010 doručil okresnému súdu návrh na nariadenie predbežného opatrenia o úpravu styku s maloletým, o ktorom okresný súd rozhodol uznesením z 11. februára 2010. Následne na základe odvolania sťažovateľky bola vec predložená na rozhodnutie Krajskému súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“), ktorý uznesením z 28. apríla 2010 zmenil uznesenie okresného súdu. Spis bol okresnému súdu vrátený 4. mája 2010.

28. V októbri 2010 okresný súd nariadil prvé pojednávanie vo veci na 7. december 2010, ktoré bolo bez prerokovania veci odročené na 18. január 2011 na žiadosť nového právneho zástupcu odporcu. Pojednávanie nariadené na 18. január 2011 bolo na žiadosť právnej zástupkyne sťažovateľky odročené na 12. apríl 2011 a aj toto pojednávanie bolo bez prerokovania veci na žiadosť sťažovateľky z dôvodu jej práceneschopnosti odročené na 13. september 2011. Okresný súd po každom odročenom termíne pojednávania musel zisťovať príjmy rodičov maloletého dieťaťa za ďalšie uplynulé obdobie.

29. Na pojednávaní konanom 13. septembra 2011 okresný súd vec prvýkrát meritórne prerokoval a pojednávanie odročil na 30. november 2011 pre účely doplnenia dokazovania. Na pojednávaní konanom 30. novembra 2011 okresný súd doplnil dokazovanie a vo veci vyhlásil rozsudok č. k. 11 P 18/2009-321, ktorým zveril maloletého do osobnej starostlivosti matky a uložil povinnosti otcovi prispievať na jeho výživu sumou 250 € mesačne. Otec maloletého sa proti tomuto rozsudku, čo sa týka výroku o určení výživného, odvolal a krajský súd uznesením z 29. júna 2012 rozsudok okresného súdu v rozsahu odvolaním napadnutého výroku o výživnom zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. Po vrátení veci bol spis doručený okresnému súdu 9. júla 2012.

30. Okresný súd po vrátení veci v auguste 2012 nariadil pojednávanie na 14. november 2012, na ktorom vec za prítomnosti účastníkov prerokoval a pojednávanie odročil na neurčito pre účely doplnenia dokazovania a nariadenia znaleckého dokazovania.

31. Sťažovateľka 22. októbra 2012 doručila návrh na nariadenie predbežného opatrenia, o ktorom rozhodol okresný súd uznesením z 19. novembra 2012 tak, že navrhované predbežné opatrenie nariadil. Odporca (otec maloletého) podal odvolanie proti predmetnému uzneseniu, vec bola predložená na rozhodnutie krajskému súdu, ktorý uznesením z 31. januára 2013 potvrdil uznesenie okresného súdu. Spis bol okresnému súdu vrátený 5. februára 2013.

32. Okresný súd uznesením z 18. apríla 2013 nariadil vo veci znalecké dokazovanie znalcom z odboru ekonómie a manažmentu pre účely zistenia príjmov a výdavkov otca za roky 2008 až 2012. Znalec doručil okresnému súdu posudok po predĺžení lehoty 30. augusta 2013. Následne okresný súd zabezpečil preklad znaleckého posudku do španielskeho jazyka a doručil ho účastníkom.

33. Okresný súd nariadil ďalší termín pojednávania na 3. jún 2014, ktorý bol na žiadosť právnej zástupkyne sťažovateľky preložený na 3. september 2014. Pojednávanie 3. septembra 2014 bolo po krátkom prerokovaní veci odročené na neurčito na žiadosť právnych zástupcov účastníkov konania z dôvodu, že v konaní o rozvod manželstva

účastníkov je nariadené znalecké dokazovanie pre účely zistenia príjmov a výdavkov odporcu za rok 2013, ktorého závery by mohli byť podkladom aj pre rozhodnutie okresného súdu v namietanom konaní.

34. Odporca 23. septembra 2014 doručil ďalší návrh na nariadenie predbežného opatrenia, o ktorom okresný súd rozhodol uznesením z 21. októbra 2014 tak, že nariadil predbežné opatrenie.

35. Ďalší termín pojednávania okresný súd nariadil na 18. marec 2015, ktorý bol následne zrušený z dôvodu nariadenia znaleckého dokazovania v konaní vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 13 C 101/2009 o rozvod manželstva účastníkov, výsledky ktorého by mohli byť podkladom pre rozhodnutie v tejto veci. Na pojednávaní konanom 4. novembra 2015 bola vec prerokovaná a pojednávanie bolo pre účely doplnenia dokazovania odročené na 17. február 2016, tento termín bol na žiadosť sťažovateľky (z dôvodu účasti na lyžiarskom zájazde so synom) preložený na 6. apríl 2016 a následne bol tento nový termín zrušený na žiadosť právnej zástupkyne sťažovateľky. K prerokovaniu veci došlo na pojednávaní konanom 21. septembra 2016, ktoré okresný súd pre účely doplnenia dokazovania odročil na 19. október 2016, a na pojednávaní konanom 19. októbra 2016 po doplnení dokazovania bola vec meritórne rozhodnutá.

36. Okresný súd teda po podaní sťažnosti ústavnému súdu (2. augusta 2016) a pred jej prijatím na ďalšie konanie (9. novembra 2016) vo veci meritórne rozhodol rozsudkom č. k. 11 P 18/2009-981 z 19. októbra 2016, ktorým otcovi maloletého sťažovateľa uložil povinnosť prispievať na jeho výživu sumou 250 € mesačne od 22. apríla 2009 do 31. augusta 2016 a sumou 350 € mesačne od 1. septembra 2016 do budúca, vyčíslil dlžné výživné sumou 9 056,64 € a uložil povinnosť otcovi maloletého na jeho úhradu do 30 dní od právoplatnosti rozsudku, upravil styk otca s maloletým sťažovateľom a zmenil rozsudok o skoršej úprave styku a zároveň rozhodol o trovách konania tak, že ich žiadnemu z účastníkov nepriznal. Predmetný rozsudok bol písomne vyhotovený a doručovaný účastníkom konania, pričom dosiaľ nenadobudol právoplatnosť.

37. Na základe opísaného priebehu konania ústavný súd zistil, že k celkovej doterajšej dĺžke konania v trvaní viac ako sedem rokov objektívne prispela nutnosť zabezpečovania prekladov listín do španielskeho jazyka pre odporcu, ktorý je občanom Španielskeho kráľovstva, opakované návrhy účastníkov na nariadovanie predbežných opatrení v priebehu konania, odročovanie pojednávaní z dôvodov na strane účastníkov a taktiež potreba vykonania znaleckého dokazovania aj oboznámenia sa s výsledkami znaleckého dokazovania nariadeného v rozvodovom konaní účastníkov. Napriek uvedenému, ako aj napriek tomu, že jednotlivé úkony okresného súdu svedčia o plynulosti postupu okresného súdu pri prerokovávaní veci, právoplatné neukončenie súdneho konania vo veci o úpravu práv a povinností rodičov k maloletému dieťaťu v období dlhšom ako 7 rokov samo osebe charakterizuje konanie v celosti ako konanie vyznačujúce sa prietiahmi. Ústavný súd preto konštatuje, že postupom okresného súdu v posudzovanom konaní došlo k porušeniu základného práva sťažovateľov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a ich práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

38. Pokiaľ sťažovatelia namietali aj porušenie práva maloletého sťažovateľa na životnú úroveň nevyhnutnú pre jeho telesný, duševný, duchovný, mravný a sociálny rozvoj podľa čl. 27 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa, ústavný súd ich sťažnosti v tejto časti nevyhoviel. Ústavný súd zdôrazňuje, že napriek neprimeranej dĺžke namietaného konania a porušeniu práv označených sťažovateľmi (čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru) neprimeraná dĺžka namietaného konania nedosahovala takú intenzitu, aby zakladala aj možnosť porušenia práva maloletého sťažovateľa podľa čl. 27 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa. Ústavný súd dodáva, že sťažovatelia netvrdili a ani ústavný súd nezistil žiadne okolnosti, v príčinnej súvislosti s ktorými by mohla byť ohrozená životná úroveň maloletého sťažovateľa nevyhnutná na jeho telesný, duševný, duchovný, mravný a sociálny vývoj. Skutočnosť, že otec maloletého sťažovateľa bol okresným súdom zviazaný prispievať na jeho výživu sumou 150 € predbežným opatrením (hoci sťažovateľka sa domáhala určenia vyššej výšky výživného, tvrdiac, že vyššia suma zodpovedá potrebám maloletého a možnostiam otca), taktiež nie je okolnosťou, ktorá by odôvodňovala iný záver ústavného súdu.

III.

39. Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, prípadne nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, prípadne prikáže tomu, kto právo porušil, aby vo veci konal.

40. Ústavný súd vzhľadom na to, že okresný súd v čase rozhodovania ústavného súdu už vo veci meritórne rozhodol rozsudkom z 19. októbra 2016, tento písomne vyhotovil a doručoval účastníkom, upustil od uloženia príkazu okresnému súdu konať vo veci bez zbytočných prietáhov.

41. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie. Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

42. Sťažovatelia žiadali o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 5 000 € maloletému sťažovateľovi a v sume 4 000 € sťažovateľke z dôvodov uvedených v sťažnosti poukazujúc najmä na dlhotrvajúcu právnu neistotu. Podľa názoru ústavného súdu prichádza v tomto prípade do úvahy priznanie primeraného finančného zadosťučinenia. Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných ESLP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie

podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu. Ústavný súd považoval priznanie sumy 1 000 € každému zo sťažovateľov samostatne za primerané finančné zadost'učinenie podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde. Pri ustálení sumy finančného zadost'učinenia ústavný súd prihliadal na celkovú dobu posudzovaného súdneho konania a jeho priebeh a na mieru zavinenia okresného súdu na vzniknutých priet'ahoch v posudzovanom konaní. Ústavný súd nevyhovel v súlade s čl. 127 ods. 3 ústavy a § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde časti sťažnosti, v ktorej sťažovatelia žiadali priznať finančné zadost'učinenie nad ústavným súdom priznanú sumu.

43. Ústavný súd priznal sťažovateľom (§ 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde) úhradu trov konania z dôvodu ich právneho zastúpenia advokátkou. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľov ústavný súd vychádzal z príslušných ustanovení vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2016 ak ide o spoločné úkony pri zastupovaní dvoch alebo viacerých osôb je 71,50 € (§ 11 ods. 3 v spojení s § 13 ods. 2 vyhlášky) a hodnota režijného paušálu je 8,58 €.

44. S poukazom na výsledok konania vznikol každému zo sťažovateľov nárok na úhradu trov za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2016 (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie sťažnosti ústavnému súdu) v sume 160,16 € vrátane režijného paušálu a zvýšená o 20 % DPH predstavuje sumu 192,19 €, t. j. spolu u oboch sťažovateľov sumu 384,38 €. Trovy konania je okresný súd povinný uhradiť na účet právnej zástupkyňi sťažovateľov.

45. Ústavný súd nepriznal úhradu trov za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2016 (stanovisko k vyjadreniu okresného súdu), pretože toto vyjadrenie neobsahovalo žiadne skutočnosti významné pre rozhodnutie ústavného súdu.

46. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. decembra 2016